

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

M. Tvllii Ciceronis Epistolae

Cicero, Marcus Tullius

Halae Magdebvrgicae, MDCCLVII.

VD18 12794317

M. Coelii Epistolarvm Ad M. Tvllivm Ciceronem, Liber Octavvs.

urn:nbn:de:gbv:45:1-17061

& curiæ; vivamque tecum multum, & cum communibus nostris amatoribus. Nam & Cassius tuus, & Dolabella noster, vel potius uterque noster, studiis iisdem tenentur, & meis æquissimis utuntur auribus. Opus est huc limatulo, & polito tuo iudicio, & illis interioribus litteris meis, quibus sæpe verecundiosem me in loquendo facis. Mihi enim iudicatum est, si modo hoc Cæsar aut patietur, aut volet, deponere illam jam personam, in qua me sæpe illi ipsi probavi, ac me totum in litteras abdere, tecumque, & cum ceteris earum studiosis honestissimo otio perfrui. Tu vellem, ne veritus esses, ne perinvitus legerem tuas litteras, si mihi (quemadmodum scribis) longiores forte misisses: ac velim posthac sic statuas, tuas mihi litteras longissimas quasque, gratissimas fore.

M. COELII

b.

EPISTOLARVM

AD

M. TVLLIVM CICERONEM,

LIBER OCTAVVS.

ARGVMENTVM.

I

Commentarium mittit rerum urbanarum, & excusat se quod alteri negotium illius colligendi dederit. Addit, de comitiis Transpadanorum esse rumorem, de successione autem Galliarum nihil relatum: de Pompejo cupere se aliquid cognoscere: de Cæsare varia dissipari; aliaque nonnulla. Huic epistola respondit ea, quæ libro II. est octava.

M. COELIVS M. CICERONI, S. D.

QVOD tibi decedens pollicitus sum, me omnes res urbanas diligentissime tibi perscripturum: data opera paravi, qui sic omnia persequeretur, ut verear, ne tibi nimium arguta hæc se-

N 4

Au-

dulitas videatur. Tametsi tu, scio, quam sis curiosus, & quam omnibus peregrinantibus gratum sit, minimarum quoque rerum, quæ domi gerantur, fieri certiores; tamen ⁱ hoc te deprecor ^a), ne meum hoc officium arrogantiaë condemnes, quod hunc laborem alteri delegavi: non quin mihi suavissimum sit, & occupato, & ad litteras scribendas, ut tu nosti, pigerrimo, tuæ memoriæ dare operam. Sed ipsum ^b) volumen, quod tibi misi, facile, ut ego arbitror, me excusat. Nescio quojus otii esset, non modo perscribere hæc, sed omnino animadvertere. Omnia enim sunt ibi senatusconsulta, edicta, fabulæ, rumores: quod exemplum si forte minus te delectarit; ne molestiam tibi cum impensa mea exhibeam, fac me certiozem. Si quid in republica majus actum erit, quod isti operarii minus commode persequi possint: & quemadmodum actum sit, & quæ existimatio secuta, quæque de eo spes est, diligenter tibi perscribemus. Ut nunc est, nulla magnopere expectatio est. Nam & illi rumores de comitiis Transpadanorum, Cumarum tenus caluerunt. Romam, cum venissem, ^{p.} ne tenuissimam quidem auditionem de ea re accepi. ¹¹² Præterea ^{a.} Marcellus quod adhuc nihil retulit de successione provinciarum Galliarum; & in kalendas Jun. ut mihi ipse dixit, eam distulit relationem: sanequam eos sermones expressit, qui de eo tum fuerant, cum Romæ nos essemus. Tu si Pompejum, ut volebas, offendisti: qui tibi visus sit, & quam orationem habuerit tecum, quamque ostenderit voluntatem, (solet enim aliud sentire, & loqui: neque tantum valere ingenio, ut non appareat, quid cupiat) fac mihi perscribas. Quod ad Cæsarem, crebri, & non belli de eo rumores: sed susurratores duntaxat veniunt: alius equitem perdidisse, quod opinor certe factum est: alius septimam legionem vapulasse; ipsum apud Bellovacos circumfederali, interclusum ab reliquo exercitu: neque adhuc certi quidquam est, neque hæc incerta tamen ^c) vulgo ja-

Etan-

^a) tamen hoc deprecor. ^b) id ipsum. ^c) abest: tamen.

stantur: sed inter paucos, quos tu nosti, palam secreto
narrantur: at Domitius, cum manus ad os apposuit. Te
a. d. ix. kal. Junii subrostrani, (quod illorum capiti sit!)
disparant periisse: ita ut in urbe, ac foro toto maximus
rumor fuit, te a Q. Pompejo in itinere occisum. Ego,
qui scirem Q. Pompejum Baulis embæneticam facere, &
usque eo, ut ego misererer ejus esurie, non sum commo-
tus: & hoc mendacio, si qua pericula tibi impenderent,
ut defungeremur, optavi. Plancus quidem tuus Raven-
næ est: & magno congiario donatus a Cæsare, nec beatus,
nec bene instructus est. Tui politici libri omnibus vigent.

ARGVMENTVM.

2

*Nuntiat de absoluto Messalla, ejusque defensore Hortensio a
populo male accepto. Addit de republica, & de suis in æ-
dilitate competitoribus.*

COELIVS CICERONI, S.

b.

CERTE, inquam, absolutus est; me representante pro-
nuntiarum est, & quidem omnibus ordinibus, & sin-
gulis in unoquoque ordine sententiis. Vide modo; in-
quis. Non, mehercules. nihil enim unquam tam præter
opinionem, tam quod videretur omnibus indignum, ac-
cidit. quin ego, cum pro amicitia validissime faverem ei,
& me jam ad dolendum præparassem: postquam factum est,
obstupui, & mihi visus sum captus esse. Quid alios putas?
clamoribus scilicet maximis iudices corripuerunt: & osten-
derunt, plane esse quod ferri non posset. Itaque relictus
lege Licinia, majore esse periculo videtur. Accessit huc,
quod postridie ejus absolutionem in theatrum Curionis
Hortensius introiit, puto ut suum gaudium gauderemus.
Hic tibi *strepitus, fremitus, clamor tonitruum, & rudentum
sibilus.* Hoc magis animadversum est, quod intactus a si-
bilo pervenerat Hortensius ad senectutem. Sed tum ita
bene, ut in totam vitam cuivis d) fatis esset, & pœniteret

N 5

eum

d) quovis,

eum jam vicisse. De republica quid tibi scribam, nihil habeo. Marcelli imperus refederunt, non inertia, sed, (ut mihi videbatur) consilio. De comitiis consularibus incertissima est existimatio. Ego incidi in competitorem nobilem, & nobilem agentem. Nam M. Octavius, Cn. filius, & C. Hirrus mecum petit. Hoc ideo scripsi, quod scio te acriter propter Hirrum, nuntium nostrorum comitiorum expectaturum. Tu tamen simul ac me designatum audieris, ut tibi curæ sit, quod ad pantheras attinget, rogo. Syngrapham Sittianam tibi commendo. Commentarium rerum urbanarum primum dedi L. Castrinio Pato: secundum ei, qui has litteras tibi dedit.

3

ARGUMENTVM.

Suum in scribendo officium, suumque Ciceronis desiderium significat, nec non de suis comitiis & competitoribus: etiam de Milonis rebus. Tandem suam cum Cicerone amicitiam in aliquo illius libro memorari cupit.

COELIVS CICERONI, S.
EST NE? vici? & tibi sæpe, quod negaras discedens curaturum tibi, litteras mitto? est, si quidem perferuntur quas do. Atque hoc eo diligentius factiro, quod cum otiosus sum, plane, ubi delectem otiolum meum, non habeo. Tu cum Romæ eras, hoc mihi certum, ac jucundissimum vacanti negotium erat, tecum id otii tempus consumere: idque non mediocriter desidero: ut non modo mihi solus esse, sed Romæ, te profecto, solitudo videatur facta: & qui (quæ mea negligentia est,) multos sæpe dies ad te, cum hic eras, non accedebam, nunc quotidie non esse te, ad quem cursitem, discrucior. Maxime vero, ut te dies, noctesque quæram, competitor Hirrus curat. Quomodo illum putas auguratus tuum competitorum dolere, & dissimulare, me certiorum, quam se, candidatum? de quo, ut, quem optas, quam primum nuntium accipias, tua medius fidius magis, quam mea causa cupio. Nam mea, si fio, forsitan cum locupletiore referam.

ram.

ram. sed hoc usque eo suave est, quod, si acciderit, tota vita risus nobis deesse non poterit. Sed tanti mehercule e), non multum M. Octavius eorum odia, quæ f) Hirrum premunt, quæ permulta sunt, subleuat. Quod ad Philotimi liberti officium, & bona Milonis attinet: dedimus operam, ut & Philotimus quam honestissime Miloni absentis, ejusque necessariis satisfaceret, & secundum ejus fidem, & sedulitatem existimatio tua conservaretur. Illud bene nunc a te peto, si eris, (ut spero) otiosus, aliquod ad nos, ut intelligamus nos tibi curæ esse, σύνταγμα conferibas. Qui tibi istuc, inquis, in mentem venit, homini non inepto? Aliquid ex tam multis tuis monumentis exstare, quod nostræ amicitiae memoriam posteris quoque prædat. Cujusmodi velim, puto, quæris. Tu citius, qui omnem nostri disciplinam, quod maxime conveniat, excogitabis. Genere tamen, quod & ad nos pertineat, & διδασκαλίαν quandam, ut verferur inter manus, habeat. Vale.

ARGVMENTVM.

4

Est varii argumenti. Scribit enim de damnatione Messallæ & Servii tr. pl. designati: de C. Marcello c. o. s. designato, de Dolabella xv. viro creato, Lentulo repulso, de Curione, de Comitibus, de actis in senatu, de Caesaris animo erga Pompejum, de suis tandem rebus, quas commendat.

M. COELIVS M. CICERONI, S. D.

INVIDEO tibi: tam multa quotidie, quæ mirere, istoc perferuntur. Primum illud, absolutum Messallam: deinde eundem condemnatum. C. Marcellum, consulem factum: M. Claudium, a repulsa postulatam a Gallis duobus: P. Dolabellam quindecimvirum factum. Hoc tibi non invidio, caruisse te pulcherrimo spectaculo, & Lentuli Cruris repulsi vultum non vidisse. At qua spe, quam certa opinione descenderat? quam ipso dissidente Dolabella? & Hercules, nisi nostri equites acutius vidissent, pæne concedente adversario superasset. Illud te non arbitror miratum, Servium, designatum tribunum plebis condemnatum: cu-

e) Sed tantum? sed mehercule. f) qui.

jus locum C. Curio petiit. sane quam inquit multis, qui
 eum, facilitatemque ejus non norunt, magnum me-
 rum. Sed, ut spero, & volo, & ut se fert ipse *g*), bonos,
 & senatum malet. totus, ut nunc est, hoc scaturit. Hu-
 jus voluntatis initium, & causa inest *h*), quod eum non
 mediocriter Cæsar, qui solet infimorum hominum amici-
 tias sibi qualibet impensa adjungere, valde contempsit. Qua
 in re mihi videtur illud perquam venuste cecidisse: quod a
 reliquis quoque usque eo est animadversum, ut Curio, qui
 nihil consilio facit, ratione, & insidiis usus videretur in e-
 vitandis iis *i*) consiliis, qui se intenderant adversarios in e-
 jus tribunatum: Lælios, & Antonios, & id genus valentes
 dico. Has ego tibi litteras eo majore mihi intervallo, quod
 comitorum dilationes occupatiorem me habebant, & ex-
 spectare in dies exitum cogebant, ut, confectis omnibus,
 te facerem certiorum. Ad kalendas Sextiles usque ex-
 spectavi. Prætoriiis moræ quædam inciderunt. Mea por-
 ro comitia, quem eventum sint habitura, nescio. opinio-
 nem quidem, quod ad Hirrum attinet, incredibilem, æ-
 dilium plebis comitiis, nacta sunt. Nam M. Cælium Vi-
 cinianum *k*) mentio illa fatua, quam deriseramus olim, &
 promulgatio de dictatore, subito dejecit, & dejectum ma-
 gno clamore infecuta est. Inde Hirrum cuncti an non fa-
 ciendum flagitare *l*). Spero, te celeriter, & de nobis quod
 sperasti, & de illo quod vix sperare ausus es, auditurum.
 De republica jam novi quidquam expectare desieramus.
 Sed cum senatus habitus esset ad Apollinis, a. d. xi. kalend.
 Sext. & referretur de stipendio Cn. Pompeji: mentio
 facta est de legione ea, quam expensam tulit C. Cæsari
 Pompejus, quo numero esset, quo appeteretur: cum ex
 Gallia coactus esset dicere Pompejus se legionem abductu-
 rum,

g) Græv. malebat: ut præ se fert: aut: ut fert ipse. *h*) Hujus autem
 causa est. *i*) abest: iis. *k*) Vicinianum.

l) Græv. e vestigiis Cod. sui legendum suspicatur: Inde ad Hirrum
 cuncti: an non faciendum agitas?

rum *m*), sed non statim sub mentionem, & convicium obtretatorum. Inde interrogatus de successione C. Cæsaris: de qua, hoc est, de provinciis, placitum est, ut quam primum ad urbem reverteretur Cn. Pompejus; ut coram eo de successione provinciarum ageretur. Nam Ariminum ad exercitum Pompejus erat iturus: & statim iit, puto idib. Sextil. de ea re factum iri. profecto aut transigeretur aliquid, aut turpiter intercederetur. Nam in disputando coniecit illam vocem Cn. Pompejus, Omnes oportere senatui dicto audientes esse. Ego tamen sic nihil exspecto, quomodo Paullum consulem designatum primum sententiam dicentem. Sæpius te admoneo de syngrapha Sittiana. cupio enim te intelligere, eam rem ad me valde pertinere. Item de pantheris, ut Cibyratas arcessas, curesque ut mi vehantur *n*). Præterea nuntiatum nobis, & pro certo jam habetur, regem Alexandrinum mortuum. quid mihi suadeas, quomodo regnum illud se habeat, quis procuret, diligenter mihi perscribas. kalendis Sextil.

ARGVMENTVM.

5

Metuere se Ciceroni significat ex Parthici belli fama, ob paucitatem copiarum ejus. Addit de successione provinciarum, ejusque tarditate. Scripta paullo post superiorem: utrique etiam una respondet Cicero, quæ est lib. II. decima.

COELIVS CICERONI, S.

QVA tu cura sis, quod ad pacem provinciæ tuæ, finitimarumque regionum attinet, nescio: ego quidem vehementer animi pendeo. Nam si hoc moderari possemus, ut pro viribus copiarum tuarum, belli quoque existeret magnitudo, & quantum gloriæ, triumphoque opus esset, assequeremur, periculosamque, & gravem illam dimicationem evitarem: nihil tam esset optandum. Nunc
fi

m) Cælium scripsisse putat: eam esse in Gallia coactus est dicere Pompejus, & se legionem adducturum.

n) legi vult: mihi veniuntur.

si Parthus movet aliquid: scio non mediocrem fore contentionem. tuus porro exercitus vix unum saltum tueri potest. Hanc autem nemo ducit rationem: sed omnia desiderantur ab eo (tamquam nihil denegatum sit ei, quo minus quam paratissimus esset) qui publico negotio prae-positus est. Accedit huc, quod successione[m] futuram propter
 P. Galliarum controversiam non video. Tametsi hac de re
 15 a. puto te constitutum, quid facturus esses, habere: tamen, quo maturius constitueres, cum hunc eventum providebam, visum est, ut te facerem certio[m]rem. Nosti enim hæc tralaticia: de Gallis constituetur: erit, qui intercedat: deinde alius existet, qui, nisi libere liceat de omnibus provinciis decernere senatui, reliquas impediatur. sic multum, ac diu ludetur, atque ita diu, ut plus biennium in his tricis morerur. Si quid novi de republica, quod tibi scriberem, haberem, usus essem mea consuetudine, ut diligenter, & quid actum esset, & quid ex eo futurum sperarem, perscriberem. Sane tamquam in quodam incili ea omnia adhæferunt o). Marcellus idem illud de provinciis urget, neque adhuc frequentem senatum efficere potuit. Quod si anno præterito Curio tribunus, & eadem actio de provinciis introivit: quam facile p) nunc sit omnia impedire, & quam hoc Cæsari, qui sua causa rempublicam non curet, superet, non te fallit.

6

ARGUMENTVM.

Scribit de Appio a Dolabella accusato: de Ciceronis officio, ne parum reconciliatus Appio videatur: de adfinitate cum Dolabella jungenda: de republica.

COELIVS CICERONI, S.

NON dubito, quin perlatum ad te sit, Appium a Dolabella reum factum: sanequam non ea, quam existimave-

o) Sane t. i. q. incili jam omnia adh.

p) Grævio videtur legi posse: Hoc si p. a. - e impedit, quam facile &c.

maveram, invidia. Neque enim stulte Appius: qui simulat-
 que Dolabella accessit ad tribunal, introjerat *q*) in urbem,
 triumphique postulationem abjecerat. Quo factō retu-
 dit sermones, paratiorque visus est, quam speraverat accu-
 sator. Is nunc in te maximam spem habet. Scio tibi
 eum non esse odio. quam velis eum obligare, in tua ma-
 nu est: cum quo simulas tibi non fuisset, liberius tibi de
 tota re esset. Nunc si ad illam summam veritatem legiti-
 mum jus exegeris: cavendum tibi erit, ne parum simpli-
 citer, & candide posuisse inimicitias videaris. In hanc par-
 tem porro tutum tibi erit, si quid volueris, gratificari. ne-
 mo enim necessitudine, & amicitia te deterritum ab offi-
 cio dicet. Illud mihi occurrit, quod inter postulationem,
 & nominis delationem, uxor a Dolabella discessit. Quid
 mihi discedens mandaris, memini; quid ego tibi scripse-
 rim, te non arbitror oblitum. Non est jam tempus plura
 narrandi. Unum illud monere te possum: si res tibi non
 displicebit, tamen hoc tempore nihil de tua voluntate
 ostendas, & expectes, quemamodum exeat ex hac causa.
 Denique invidiosum tibi sit, si emanarit. Porro, signifi-
 catio ulla si intercesserit, clarius, quam deceat, aut expe-
 diat, fiat. Neque ille tacere eam rem poterit, quæ suæ
 spei tam opportuna acciderit: quæque in negotio confi-
 ciendo tanto illustrior erit: cum præsertim is sit, qui si per-
 niciosum sciret esse, loqui de hac re, vix tamen se conti-
 neret. Pompejus dicitur valde pro Appio laborare, ut etiam
 putent alterum utrum *r*) de filiis ad te missurum. Hic nos
 omnes absolvimus: & hercule confecta omnia, fœda, & in-
 honesta sunt. Consules autem habemus summa diligen-
 tia: adhuc senatusconsultum nisi de feriis Latinis, nullum
 facere potuerunt. Curioni nostro tribunatus congelaciã.
 Sed dici non potest, quomodo hic omnia jaceant. Nisi ego
 cum tabernariis, & aquariis pugnarem, veteris civitatem
 occupasset. Si Parthi nos nihil calfaciunt, nos hic frigo-

re

q) introjerat.*r*) alterutrum.

re frigesimus. Tamen, quoquo modo hic omnia jaceant, potuit sine Parthis. Bibulus in Amano nescio quid cohorticularum amisit. Hoc sic nuntiatum est. Quod tibi supra scripsi, Curionem valde frigere; jam calet. nam ferventissime concerpitur. Levissime enim, quia de intercalando non obtinuerat, transfugit ad populum, & pro Cæsare loqui cœpit: legemque Viariam, non dissimilem Agrariæ Rulli, & Alimentariam, quas s) jubet ædiles metiri, jactavit. hoc nondum fecerat, cum priorem partem epistolæ scripsi. Amabo te, si quid, quod opus fuerit, Appio facies, ponito me in gratia. De Dolabella integrum tibi reserves, suadeo. & huic rei, de qua loquor, & dignitati tuæ, æquitatisque opinioni hoc ita facere expedit. Turpe tibi erit pantheras Græcas me non habere.

7

ARGUMENTVM.

Quia pridie scripserat, breviter nova quedam adnuntiat de nuptiis Cornificii & filie Orestillæ, de Paulla divortio, de Ocellæ adulteriis.

COELIVS CICERONI, S.

QVAM cito tu istinc decedere cupias, nescio: ego quidem eo magis, quo adhuc feliciter rem gessisti. Dum istic eris, de belli Parthici periculo cruciabor, ne hunc risum meum metus aliqui perturbet. Breviores has litteras properanti publicanorum tabellario subito dedi: tuo liberti pluribus verbis scriptas pridie dederam. Res autem novæ nullæ sane acciderunt, nisi hæc vis tibi scribi, quæ certe vis. Cornificius adolescens Orestillæ filiam sibi despondit. Paulla Valeria, soror Triarii, divortium sine causa, quo die vir e provincia venturus erat, fecit. Nuptura est D. Bruto. nondum retulerat. Multa in hoc genere incredibilia, te absente, acciderunt. Servius Ocella nemini persuasisset se mœchum esse, nisi triduo bis deprehen-

s) quæ.

prehensus esset. Quæres, ubi? ubi hercule ego minime vellem. relinquo tibi quod ab aliis quæras. neque enim displicet mihi, imperatorem singulos percontari, cum qua sit aliqui deprehensus.

ARGVMENTVM.

8

Varia de judiciis, deinde de SC. & de suis tandem rebus scribit.

M. COELIVS M. CICERONI, S.D.

ETSI de republica quæ tibi scribam, habeo: tamen nihil, quo t) magis gavifurum te putem, habeo, quam hoc. Scito, C. Sempronium Rufum, Rufum mel, ac delicias tuas, calumniam maximo plausu tulisse: quæris qua in causâ? M. Tuccium, accusatorem suum post ludos Romanos, reum lege Plotia de vi fecit, hoc consilio, quod videbat, si extraordinarius reus nemo accessisset, sibi hoc anno causam esse dicendam. Dubium porro illi non erat, quid futurum esset. Nemini hoc deferre munusculum maluit, quam suo accusatori. Itaque sine ullo subscriptore descendit, & Tuccium reum fecit. At ego, simulatque audiui, invocatus ad subsellia rei occurro: surgo, neque verbum de re facio. Totum Sempronium usque eo perago, ut Vestorium quoque interponam, & illam fabulam narrem, quemadmodum tibi pro beneficio dederit, si quid injuriis suis esset, ut Vestorius teneretur. Hæc quoque magna nunc contentio forum tenet. M. Servilius postquam, ut cœperat, omnibus in rebus turbarat, nec, quod non venderet, quoiquam reliquerat; maximeque nobis traditus erat invidiæ: neque Laterensis prætor, exoptulante u) Pausania, nobis patronis, QVO EA PECVNIA PERVENISSET, recipere voluit. quod Pilius, necessarius Attici nostri, de repetundis x) eum postulavit: magna
illico

t) quid.

u) postulante.

x) Græv. e Cod. suo malebat: Cum

Pilius - - nostri rep.

illico fama surrexit; & de damnatione ferventer loqui est p. cœptum. Quo vento projicitur Appius minor, ut impli-
¹¹⁷ cet y) pecuniam ex bonis patris pervenisse ad Servilium,
^{a.} prævaricationisque causa diceret depositum HS. z) LXXXI. Admiraris amentiam. immo si actiones stultissimas, quid si nefarias patris a) confessiones audisses? Mittit in consilium eosdem illos, qui lites æstimarant, iudices. Cum æquo numero sententiæ fuissent, Laterensis leges ignorans, pronuntiavit, quod b) singuli ordines iudicassent: & ad extremum, ut solent, non redigam. Postquam discessit, & pro absoluto Servilius haberi cœptus, legisque unum & centesimum caput legit, in quo ita erat: QVOD EORVM IVDICVM MAIOR PARS IVDICARIT, ID IVS RATVMQVE ESTO: in tabulas absolutum non rerulit, ordinum iudicia perscripsit. postulante rursus Appio, cum L. Lollio transegit c), & se relaturum dixit. Sic nunc neque absolutus, neque damnatus Servilius, de repetundis faucius Pilio tradetur. Nam de divinatione Appius, cum calumniam jurasset, contendere ausus non est, Pilioque cessit: & ipse de pecuniis repetundis a Serviliis est postulatus, & præterea de vi reus a quodam emissario suo, Titio, factus est. Recte hoc par habet. Quod ad rempublicam pertinet, omnino multis diebus expectatione Galliarum actum nihil est. Aliquando tamen sæpe re dilata, & graviter acta, & plane perspecta Cn. Pompeji voluntate in eam partem, ut cum decedere post kalendas Marrias placeret: senatus consultum, quod tibi misi, factum est, auctoritatesque perscriptæ. S. C. auctoritas. Pridie kal. Octob. in æde Apollinis b. scrib. affuerunt, L. Domitius, Cn. F. Abenobarbus, Q. Cæcilius, Q. F. Metellus Pius Scipio, L. Villius, L. F. Pomt. Annalis, C. Septimius, T. F. Quirina, C. Luccejus C. F. Pup. Hirrus, C. Scribonius, C. F. Pop. Curio, L. Attejus, L. F. An. Capito, M. Oppius, M. F. Terentina.

y) indicet.
 patre.

z) LLS.
 b) quid.

a) actionem, stultissimasque de se, nef. de
 c) cum cum L. Lollio transegisset.

rentina. Quod M. Marcellus consul V. F. de provinciis consularibus D. E. R. I. C. uti L. Paullus, C. Marcellus consules, cum magistratum inissent, a. d. d) X. kal. Mart. quæ in suo magistratu futuræ essent, de consularibus provinciis ad senatum referrent, neve quid prius ex kalendis Mart. neve quid conjunctim de ea re referretur a consulibus, utique ejus rei causa per dies comitiales senatum haberent, S. Q. C. facerent: & cum de ea re ad senatum referretur a COSS. eorum, qui in CCC. iudicibus essent, sex adducere liceret. Si quid ea re ad populum, ad plebemve lato opus esset, ut Ser. e) Sulpicius, M. Marcellus COSS. prætores, tribuni plebis, quibus eorum videretur, ad populum, plebemve referrent: quod ii non tulissent, uti, quicumque deinceps essent ad populum plebemve ferrent. L. V. f) Prid. kalend. Octob. in æde Apollinis, scrib. affuerunt, L. Domitius, Cn. F. Abenobarbus, Q. Cæcilius, Q. F. Metellus Pius Scipio, L. Villius, L. F. Pont. Annalis, C. Septimius, T. F. Quirina, C. Scribonius, C. F. Pop. Curio, L. Attejus L. F. An. Capito, M. Oppius, M. F. Terentina. Quod M. Marcellus COS. V. F. de provinciis, D. E. R. I. C. senatum existimare, neminem eorum, qui potestatem habent intercedendi, impediendi, moram asferre oportere, quo minus de repub. ad senatum g) referri, senatique consultum fieri possit. qui impedierit, prohibuerit, eum senatum existimare contra rempublicam fecisse. Si quis huic senatus consulto intercesserit, senatui placere, auctoritatem perscribi, & de ea re ad senatum, populumque referri. Huic senatus consulto intercessit C. Cælius, L. Vicinius h), P. Cornelius, C. Vibius Pansa. Item senatui placere, de militibus, qui in exercitu C. Cæsaris sunt: qui eorum stipendia emerita aut causas, quibus de causis missi fieri debeant, habeant, ad hunc ordinem referri, ut eorum ratio habeatur, causæque

O 2

cogno-

d) ex a. d.
h) Vinicius.

e) uti Serv.

f) I. V.

g) de R. P. Q. P.

cognoscantur. Si quis huic S. C. intercesserit, senatui placere auctoritatem perscribi, & de ea re ad senatum, populumque referri. Huic S. C. intercessit C. Caelius, C. Pansa, tribuni plebis. Itemque senatui placere, in Ciliciam provinciam, in octo reliquas provincias, quas praetorii pro praetore obtinerent, eos, qui praetores fuerunt, neque in provincia cum imperio fuerunt, quos eorum ex S. C. cum imperio in provincias pro praetore mitti oporteret; eos sortito in provincias mitti placere. si ex eo numero, quos ex S. C. in provincias ire oporteret, ad numerum non essent, qui in eas provincias proficiscerentur: tum uti quodque collegium primum praetorum fuisset, neque in provincias profecti essent, ita sorte in provincias proficiscerentur. si ii ad numerum non essent, tunc deinceps proximi
 b. cujusque collegii, qui praetores fuissent, neque in provincias profecti essent, in sortem conjicerentur, quoad is numerus effectus esset, quem ad numerum in provincias mitti oporteret. Si quis huic S. C. intercessisset, auctoritas perscriberetur. Huic senatus consulto intercessit C. Caelius, C. Pansa, tribuni plebis. Illa praeterea Cn. Pompeji sunt animadversa, quae maxime confidentiam attulerunt hominibus, ut diceret, se ante kalend. Mart. non posse sine injuria de provinciis Caesaris statuere, post kal. Mart. se non dubitaturum i). Cum interrogaretur, si qui tum intercederent: dixit, hoc nihil interesse, utrum C. Caesar senatui dicto audiens futurus non esset, an pararet, qui senatum decernere non pateretur. Quid si, inquit alius, & consul esse, & exercitum habere volet? At ille, quam clementer! Quid si filius meus fustem mihi impingere volet? His vocibus, ut existimarent homines, Pompejo cum Caesare esse negotium, effecit. Itaque jam, ut video, alteramutram ad conditionem descendere vult Caesar, ut aut maneat, neque hoc anno sui ratio habeatur: aut, si designari poterit, decedat. Curio se contra eum totum parat.

i) se dubitaturum.

parat. quid assequi possit, nescio. Illud video, bene sentientem, etsi nihil effecerit, cadere non posse. Me tractat liberaliter Curio, & mihi suo munere negotium imposuit. Nam si mihi non dedisset eas, quæ ad ludos ei advectæ erant Africanæ, potuit superfederi. Nunc, quum dare necesse est, velim tibi curæ sit, quod a te semper petii, ut aliquid istinc bestiarum habeamus. Sittianamque syngrapham tibi commendo. Libertum Philonem istuc misi, & Diogenem Græcum, quibus mandata, & litteras ad te dedi. eos tibi & rem, de qua misi, velim curæ habeas. nam, quam vehementer ad me pertineat; in iis, quas tibi illi reddent, litteris descripsi.

ARGVMENTVM.

9

Gloriatur ædilem se designatum: Hirrum repulsum: de re. nihil actum: Meridiam commendat; de Pompeji & Scipionis in Cæsarem animo addit, & de Calidio in defensione diserto, in accusatione frigido.

COELIVS CICERONI, S.

SIC tu, inquis, Hirrum tractasti? Immo, si scias, quam facile, quam ne contentionis quidem minimæ fuerit, pudeat te, ausum illum umquam esse incedere tamquam tuum competitorum. Post repulsam vero risus facit: civem bonum ludit, & contra Cæsarem sententias dicit: expectationem corripit: Curionem prorsus non mediocriter objurgatus, hac repulsa se mutavit k). Præterea qui numquam in foro apparuerit, non multum in judiciis versatus sit, agit causas liberales. sed raro post meridiem. De provinciis quod tibi scripseram idibus Sextil. actum iri, interpellat iudicium Marcelli, consulis designati. In kalend. rejectum ne l) frequentiam quidem efficere potuerunt. Has litteras a. d. iv. non. Septembr. dedi, cum ad eam diem ne profligatum quidem quidquam erat. Ut video, causa hæc integra in proximum annum transferetur: & quan-

O 3

tum

k) objurgat, ac repulsa s. m. l) rejecta re, ne.

rum divino, relinquendus tibi erit, qui provinciam obtineat. Nam non expeditur successio, quum Galliae, quae habent intercessorem, in eandem conditionem, quam ceterae provinciae, vocantur. Hoc mihi non est dubium, quo tibi magis scripsi, ut ad hunc eventum te parares. Fere litteris omnibus tibi de pantheris scripsi. turpe tibi erit, Patifchum Curioni decem pantheras misisse, te non multis
 b. partibus plures: quas ipsas Curio mihi, & alias Africanas decem donavit: ne putes illum tantum praedia rustica dare scire. Tu, si modo memoria teneres, & Cibyratas arcessieris, itemque in Pamphiliam litteras miseris, (nam ibi plures capi ajunt) quod voles efficies. Hoc vehementius laboro nunc, quod seorsum a collega puto mihi omnia paranda. Amabo te, impera tibi hoc curae. Soles libenter, ut ego, majorem partem nihil curare. In hoc negotio nulla tua, nisi loquendi, cura est, hoc est, imperandi, & mandandi *m*). Nam simulatque erunt captae: qui alant eas, & deportent, habes eos, quos ad Sittianam syngrapham misi. Puto etiam, si ullam spem mihi litteris ostenderis, me isto missurum alios. M. Feridium, equitem Romanum, amici mei filium, bonum, & strenuum adolescentem, qui ad suum negotium istuc venit, tibi commendo: & te rogo, ut eum in tuorum numero habeas. Agros, quos fructuarios habent civitates, vult tuo beneficio, quod tibi facile, & honestum factu est, immunes esse. gratos, & bonos viros tibi obligaris. Nolo te putare Favonium a columnariis praeteritum esse: optimus quisque eum non fecit. Pompejus tuus aperte Caesarem & provinciam tenere cum exercitu, & consulem esse. tamen hanc sententiam dixit, nullum hoc tempore senatusconsultum faciendum. Scipio hanc, ut kalend. Martiis de provinciis Galliis, neu quid conjunctim referretur. Contristavit haec sententia Balbum Cornelium: & scio, eum questum esse cum Scipione. Canidius in defensione sua fuit disertissimus, in accusatione satis frigidus.

A R G V -

m) legi vult Gr. *amandandi*.

Scribit de belli Parthici rumore in urbe: de provinciis quid putet actum iri: de Curionis actione circa Campanum agrum, de suo studio, ne Ciceroni provincia prorogetur.

COELIVS CICERONI, S.

SANE QVAM litteris C. Cassii, & Deiotari, fumus commoti. Nam Cassius cis Euphraten copias Parthorum esse scripsit: Deiotarus, profectas per Commagenem ⁿ⁾ in provinciam nostram. Ego quidem præcipuum metum, quod ad te attinēbat, habui, qui scirem, quam paratus ab exercitu esses, nequod hic tumultus dignitati tuæ periculum afferret. Nam de vita, si paratior ab exercitu esses, timuissem. nunc hæc exiguitas copiarum, recessum, non dimicationem mihi tuam præfagiebat. Hoc quomodo acciperent homines, quam probabilis necessitas futura esset, vereor etiam nunc: neque prius desinam formidare, quam tetigisse te Italiam audiero. Sed de Parthorum transitu nuntii varios sermones excitarunt. Alius enim, Pompejum mittendum: alius, ab urbe Pompejum non removendum: alius, Cæsarem cum suo exercitu: alius, consules: nemo tamen ex senatus consulto privatos. Consules autem, quia verentur, ne illud senatus consultum fiat, ut paludati exeant, aut contumeliose, præter eos, ad alium res transferatur, omnino senatum haberi nolunt: usque eo, ut parum diligentes in re publica videantur: sed honeste, sive negligentia, sive inertia est, sive ille, quem proposui, metus latet sub hac temperantiæ existimatione, nolle provinciam. A te litteræ non venerunt: & nisi Deiotari subsequenti essent, in eam opinionem Cassius venerat, quæ diripuisset ipse, ut viderentur ab hoste vastata, finxisse bellum, & Arabas in provinciam immisisse, eosque Parthos esse, senatui renuntiasse. Quare tibi suadeo, quicumque est istic status rerum, diligenter, & caute perscribas, ne aut velificatus alicui dicaris: aut a-

ⁿ⁾ Commagenen.

liquid, quod referret scire, reticuisse. Nunc exitus est anni. nam ego has litteras a. d. XIII kal. Decemb. scripsi. Plane nihil video ante kal. Januar. agi posse. Nosti Marcel- lum, quam tardus, & parum efficax sit: itemque Servius o), quam cunctator. Cujusmodi putas hoc esse? aut qui id, quod nolint, conficere posse, qui quæ cupiunt, tamen ita frigide agunt, ut nolle existimentur? Novis magistrati- bus autem, si Parthicum bellum erit, hæc causa primos menses occupabit. Sin autem non erit istic bellum, aut tan- tum erit, ut vos, aut successores parvis additis copiis sustinere possint: Curionem video se dupliciter jactaturum: primum, ut aliquid Cæsari adimat: inde ut aliquid Pompejo tribuat, quidvis, quamlibet tenue munusculum. Paullus porro non humane de provincia loquitur. hujus cupiditati occursum est Furnius noster. plures suspicari non possum. Hæc novi. alia, quæ possunt accidere, non cerno. multa tempus af- ferre, & præparata multa scio. sed intra fines hos, quæ- cumque acciderint, vertentur. Illud addo ad actiones C. Curionis, de agro Campano: de quo negant Cæsarem la- borare, sed Pompejum valde nolle, ne vacuus adveniendi Cæsari pateat. Quod ad tuum decessum attinet, illud ti- bi non possum polliceri, me curaturum, ut tibi succeda- tur. illud certe præstabo, ne amplius prorogetur. Tui consilii est, si tempus, si senatus coget, si honeste a nobis ^{p.} recusari non poterit, velisne perseverare: mei officii est, ¹²¹ ^{a.} meminisse, qua obtestatione decedens mihi, ne paterer fie- ri, mandaris.

II

ARGUMENTVM.

Nuntians, supplicationes post acrem concertationem decretas tandem esse, hortatur, ut decreti auctoribus, pro cujusque merito & voluntate, gratias agat. Addit de successore Cæsaris quid actum sit, & commentarium urbanarum re- rum mittit, Sittianumque negotium commendat.

COE-

o) Servium.

COELIVS CICERONI, S.

NON diu, sed acriter nos tuæ supplicationes torserunt. incideramus enim in difficilem nodum. Nam Curio tui cupidissimus, cui omnibus rationibus comitiales eripiebantur, negabat se ullo modo pati posse, decerni supplicationes, ne quod furore Paulli adeptus esset boni, sua culpa videretur amisisse; & prævaricator causæ publicæ existimaretur. Itaque ad pactionem descendimus: & confirmarunt consules, se his supplicationibus in hunc annum non ufuros. Plane, quod utrisque consulibus gratias agas, est: Paulo magis certe. Nam Marcellus sic respondit ei, spem in istis supplicationibus non habere: Paullus, se omnino in hunc annum non edicturum. Renuntiatum nobis erat, Hirrum diutius dicturum: prendimus eum. non modo non fecit, sed, cum de hostiis *p*) ageretur, & posset rem impedire, si, ut numerarentur *q*), postularet, tacuit. Tantum Catoni assensus est, qui & *r*) locutus honorifice, non decrerat supplicationes. Tertius ad hos Favonius accessit. Quare pro cuiusque natura, & instituto, gratiæ sunt agenda: his, quod tantum *s*) voluntatem ostenderunt; pro sententia, cum impedire possent, non pugnarunt: Curioni vero, quod de suarum actionum cursu tua causa deflexit. Nam Furnius, & Lentulus, ut debuerunt, quasi eorum res esset, una nobiscum circumierunt, & laborarunt. Balbi quoque Cornelii operam, & fedulitatem laudare possum. Nam cum Curione vehementer locutus est; & eum, si aliter fecisset, injuriam Cæsari facturum dixit: tum ejus fidem in suspicionem adduxit. Non deerant quidem *t*), qui neque transigi volebant, Domitii, Scipiones, quibus hac re ad intercessionem avocandam interpellantibus, venustissime Curio respondit, se eo libentius non intercedere, quod quosdam, qui decernerent, videret confici nolle. Quod ad rempublicam attinet, in unam causam omnis conten-

O 5

ten-

p) hostibus.*q*) numeraretur.*r*) & de te.*s*) tantam.*t*) Decrerant quidem.

rentio coniecta est, de provinciis: in quam adhuc incubuisse cum senatu Pompejus videtur, ut Cæsar id. Novemb. decedat. Curio omnia potius subire constituit, quam id pati. ceteras suas abiecit actiones. Nostri porro, quos tu bene nosti, ad extremum certamen rem deducere non audent. Scena rei totius hæc; Pompejus tamquam Cæsarem non impugnet, sed, quod illi æquum putet, constituat, ait Curionem quærere discordias. Valde autem non vult, & plane timet Cæsarem consulem designari prius, quam exercitum & provinciam tradiderit. Accipitur satis male a Curione: & totus ejus secundus consulatus exagitur. Hoc tibi dico: si omnibus rebus prement Curionem, Cæsar defendetur. si intercessorem (quod videntur) reformidarint, Cæsar, quoad volet, manebit. Quam quisque sententiam dixerit, in commentario est rerum urbanarum; ex quo tu, quæ digna sunt, selige. multa transi, in primis ludorum explosiones, & funerum, & ineptiarum ceterarum. plura habet utilia u). Denique malo in hanc partem errare, ut, quæ non desideras, audias, quam quidquam, quod opus est, prætermittatur. Tibi curæ fuisse de Sittiano negotio, ^{p.} ¹²² gaudeo. Sed, quum suspicaris, minus certa fide eos tibi ^{a.} visos; tamquam procurator, sic agas, rogo.

12

ARGUMENTVM.

Queritur de Appii Claudii censoris ingrato animo & injuriis, quem cum accusationem cogitare comperisset, antevertit, & ipsum postulavit lege Scantinia.

COELIVS CICERONI, S.

PVDET me tibi confiteri, & queri de Appii, hominis ingratißimi, injuriis, qui me odisse, quia magna mihi debebat beneficia, cœpit: &, cum homo avarus, ut ea solveret, sibi imperare non posset, occultum bellum mihi indixit: ita occultum tamen, ut multi mihi renuntiarent, & ipse facile animadverterem, male eum de me cogitare. Post-

u) Græv. malebat: & ceterarum ineptiarum plura. habet & utilia.

Posteaquam vero comperi eum collegium x) tentasse: deinde aperte cum quibusdam locutum: cum L. Domitio, ut nunc est, mihi inimicissimo homine, deliberare: velle hoc munusculum deferre Cn. Pompejo: ipsum reprehenderem y), & ab eo deprecarer injuriam, quem vitam mihi debere putaram, impetrare a me non potui. Quid ergo est? Tum quidem aliquot amicis, qui testes erant meorum in illum meritorum, locutus sum. posteaquam illum, ne, cui satisfaceret quidem, me dignum habere fensi, malui collegæ ejus, homini alienissimo mihi, & propter amicitiam tuam non æquissimo, me obligare, quam illius simiæ vul-tum subire. Id postquam rescit, incanduit, & me causam inimicitiarum quærere clamitavit, ut si mihi in pecunia minus satisfecisset, per hanc speciem simultatis eum confectarer. Postea non destitit arcessere palam Servium accusatorem, inire cum Domitio consilia; quibus cum parum procederet, ut ulla lege mihi ponerent accusatorem, compellari ea lege me voluerunt, qua dicere non poterant. Insolentissimi homines summis Circensibus ludis meis postulandum me lege Scantinia curant. Vix hoc e- b. rat prælocutus z), cum ego Appium censorem eadem lege postulavi. Quod melius caderet, nihil vidi. Nam sic est a populo, & non infimo quoque approbatum, ut majorem Appio dolorem fama, quam postulatio, attulerit. Præterea cœpi facellum, in domo quod est, ab eo petere. Conturbat me mora servi hujus, qui tibi litteras attulit. Nam acceptis prioribus litteris, amplius quadraginta mansit. Quid tibi scribam, nescio. scis Domitio diem timori esse. Exspecto te valde, & quam primum videre cupio. A te peto, ut meas injurias proinde doleas, ut me existimas & dolere, & ulcisci tuas solere. Vale.

ARGVMENTVM.

13

Gratulatur adfinitate Dolabellæ, qui Ciceronis filiam duxerat:

x) legi vult: *collegam* sc. L. Pisonem censorem. y) placet Græv. & J. F. Gron. ipsum ut prenderem. z) erat Pola locutus.

rat: narrat de intercessione Curionis, & de provinciis quid actum sit: & de morte Hortensii.

COELIVS CICERONI, S.

GRATVLOR tibi affinitate viri medijs fidius optimi. Nam hoc ego de illo existimo. Cetera porro, quibus adhuc ille sibi parum utilis fuit, & ætate jam sunt decursa, & consuetudine, atque auctoritate tua, & pudore Tullia, si qua restabunt, confido celeriter sublatum iri. Non est enim pugnax in vitijs, neque hebes ad id, quod melius sit, intelligendum. Deinde (quod maximum est) ego illum valde amo. Velles C. Curionem nostrum laurum intercessionis de provinciis exitum habuisse. Nam cum de intercessione referretur, quæ relatio fiebat ex senatus consulto, primaque M. Marcelli sententia pronuntiata esset, qui agendum cum tribunis plebis censebat: frequens senatus in alia omnia iit. Stomacho est scilicet Pompejus Magnus nunc ita languenti, ut vix id, quod sibi placeat, reperiat. Transierant illuc, ut ratio esset ejus habenda, qui neque exercitum, neque provincias tradere vellet. Quemadmodum hoc Pompejus laturus sit, cum cognoscat, quidnam reipublicæ futurum sit *a*), si aut non possit *b*), aut non curet, vos senes divites videritis. Q. Hortensius, cum has litteras scripsi, animam agebat.

P.
123
a.

14

ARGVMENTVM.

Varia est. Domitii repulsam, Saturnini accusationem, Pompeji & Cesaris discordiam, Appii censoris ridiculam diligentiam narrat.

COELIVS CICERONI, S.

TANTI non fuit Arfacen capere, Seleuciam expugnare, ut earum rerum, quæ hic gesta sunt, spectaculo careres. numquam tibi oculi doluissent, si in repulsa Domitii vultum vidisses. magna illa comitia fuerunt, & plane

stu-

a) Græv. malebat: laturus ista, cum cognoscere - - futurus sit.

b) abest: aut non possit. Sed locus est mutilus, ideoque asterisco notatus.

studia ex partium sensu apparuerunt: perpauci necessitudinem secuti officium præstiterunt. Itaque mihi est Domitius inimicissimus, ut ne familiarem quidem suum quemquam tam oderit, quam me: atque eo magis, quod per injuriam sibi putat ereptum, quojus ego auctor fuerim. Nunc furit, tam gavisos homines suum dolorem, unumque me studiosiorem Antonii. Nam Cn. Saturninum adolescentem, ipse Cn. Domitius reum fecit, sane quam superiore a vita invidiosum. quod iudicium nunc in expectatione, inest etiam in bona spe *c*), post Sex. Peducaei absolutionem. De summa republica sæpe tibi scripsi, me etiamnum pacem non videre: & quo propius ea contentio, quam fieri necesse est, accedit, eo clarius id periculum apparet. Propositum hoc est, de quo, qui rerum potiuntur, sunt dimicaturi: quod Cn. Pompejus constituit non pati C. Cæsarem consulem aliter fieri, nisi exercitum, & provincias tradiderit: Cæsari autem persuasum est, se saluum esse non posse, si ab exercitu recesserit. Fert illam tamen conditionem, ut ambo exercitus tradant. Sic illi amores, & invidiosa conjunctio, non ad occultam recedit obtrectationem, sed ad bellum se erupit; neque mearum rerum quod consilii capiam, reperio; quod non dubito, quin te quoque hæc deliberatio sit perturbatura. Nam mihi cum hominibus his & gratia & necessitudo est; tum causam illam, non homines odi. Illud te non arbitror fugere, quin homines in disensione domestica debeant, quamdiu civiliter sine armis cernetur, honestiorem sequi partem: ubi ad bellum, & castra ventum sit, firmiorem; & id melius statuere, quod tutius sit. In hac discordia video, Cn. Pompejum, senatum, quique res judicant, secum habiturum: ad Cæsarem omnes, qui cum timore, aut mala spe vivant, accessuros: exercitum conferendum non esse. omnino satis spatii sit ad considerandas utriusque copias & ad eligendam partem *d*). Prope oblitus sum, quod maxime fuit scriben-

c) Grævi conjectura est: quod iudicium præter expectationem est jam in bona spe. *d*) eligendas partes.

bendum. Scis Appium censorem hic ostenta facere? de signis, & tabulis, de agri modo, de aere alieno acerrime agere? Persuasum est ei, censuram, lomentum, aut nitrum esse. errare mihi videtur. Nam sordes eluere vult; venas sibi omnes, & viscera aperit. Curre per deos, atque homines, & quam primum hæc risum veni: legis Scantiniæ iudicium apud Drusum fieri: Appium de tabulis, & signis agere. Crede mihi, est properandum. Curio noster sapienter id quod remisit de stipendio Pompeji, fecisse existimatur. Ad summam, quæris, quid putem futurum. Si alteruter eorum ad Parthicum bellum non eat, video magnas impendere discordias: quas ferrum, & vis iudicabit. p. uterque animo & copiis est paratus. Si sine tuo periculo
124 a. fieri posset, magnum, & jucundum tibi fortuna spectaculum parabat.

15

ARGUMENTVM.

*Pompejum vituperat, Cæsarem laudat: cupidus conveniendi
& adloquendi Ciceronis; de itinere ad Alpes, & Domitio dimisso.*

COELIVS CICERONI, S.

ECQVANDO tu hominem ineptiorem, quam tuum Cn. Pompejum vidisti, qui tantas turbas, qui tam nugax esset, commoritur? Ecquem autem Cæsare nostro acriorem in rebus gerendis; eodem in victoria temperatiorem, aut legisti, aut audisti? Quid est? nunc tibi nostri milites, qui durissimis, & frigidissimis locis, teterrima hieme, bellum ambulando confecerunt, malis orbiculatis esse pasti videntur? Quid jam, inquis? gloriose omnia, si scias quam sollicitus sim, tum hanc meam gloriam, quæ ad me nihil pertinet, derideas e). quæ tibi exponere, nisi coram, non possum: idque celeriter fore spero. Nam me, cum expulisset ex Italia Pompejum, constituit ad urbem vocare. id quod jam existimo confectum, nisi si maluit Pompejus
Brun-

e) malebat Gr. e Cod. Peckiano: *quam hanc -- pertineat, derideas.*

Brundisii circumfederi. Peream, si minima causa est pro-
perandi isto mihi, quod te videre, & omnia intima con-
ferre discupio: habeo autem quam multa? Hui vereor
(quod solet fieri) ne, cum te videro, omnia obliviscar. Sed
tamen quodnam ob scelus iter mihi necessarium retro ad
Alpis versus incidit? Adeo quod Intimelii in armis sunt,
neque de magna causa. Bellienus, verna Demetrii, qui
ibi cum praesidio erat, Domitium quendam, nobilem illi
Caesaris hospitem, a contraria factione nummis acceptis,
comprehendit, & strangulavit. civitas ad arma iit. eo cum
quatuor cohortibus mihi per nives eundum est. Usque-
b. quaque, inquires, Domitii mali dant f). Vellem quidem
Venere prognatus tantum animi habuisset in vestro Do-
mitio, quantum Psecade natus in hoc habuit. Ciceroni
F. S. D.

ARGUMENTVM.

16

*Pulso ex Italia Pompejo suadet Ciceroni Caelius, ne adflitam
fortunam sequatur; consulitque, ut se in aliquam urbem a
bello vacuam recipiat.*

M. COELIVS M. CICERONI, S. D.

EXANIMATVS sum tuis litteris; quibus te nihil,
nisi triste cogitare ostendisti: neque id quid esset, per-
scripsisti: non enim g), quale esset, quod cogitares, ape-
ruisti. Has illico ad te litteras scripsi. Per fortunas tuas,
Cicero, per liberos, oro, obsecro, ne quid gravius de sa-
lute, & incolumitate tua consulas. Nam deos, homines-
que, amicitiamque nostram testificor, me neque temere
tibi praedixisse, neque temere monuisse: sed postquam
Caesarem convenerim, sententiamque ejus, qualis futura es-
set, parta victoria, cognoverim, te certiozem fecisse. Si
existimas, eandem rationem fore Caesari in dimittendis ad-
versariis, & conditionibus ferendis, erras. Nihil nisi atrox,
& sa-

f) e vestigiis Codd. legi vult: se Domitii male dans.

g) neque non tamen.

& sævum cogitat, atque etiam loquitur. Iratus senatui exiit; his intercessionibus plane incitatus est: non, mehercule, erit deprecationi locus. Quare si tibi tu, si filius unicus, si domus, si spes tuæ reliquæ tibi caræ sunt: si aliquid apud te nos, si vir optimus, gener tuus valet: quorum fortunas non debes velle conturbare, ut eam causam, in cuius victoria salus nostra est, odisse, aut relinquere cogamur, aut impiam cupiditatem contra salutem tuam habeamus. Denique illud cogita: quod offensæ fuerit in ista cunctatione, te subisse. nunc te contra victorem facere, quem dubiis rebus lædere noluisti: & ad eos fugatos accedere, quos resistentes sequi nolueris, summæ stultitiæ est. Vide, ne, dum pudet te parum optimatem esse, parum diligenter, quid optimum sit, eligas. Quod si totum tibi persuadere non possum: saltem, dum, quid de Hispaniis agamus, scitur, expecta; quas tibi nuntio adventu Cæsaris fore nostras. Quam isti spem habeant, amissis Hispaniis, nescio. Quod porro tuum consilium sit ad desperatos accedere, non medius fidius reperio. Hoc, quod tu non dicendo mihi significasti, Cæsar audierat: ac, simulatque, have, mihi dixit, statim quid de te audisset, exposuit. negavi me scire: sed tamen ab eo petii, ut ad te litteras mitteret, quibus maxime ad remanendum commoveri posses. Me secum in Hispaniam ducit. Nam, nisi ita faceret, ego prius, quam ad urbem accederem, ubicumque esses, ad te percurrissem, & hoc a te præfens contendissem, atque omni vi te retinuissem. Etiam atque etiam, Cicero, cogita, ne te, tuosque omnēs funditus evertas: ne te sciens, prudensque eo demittas, unde exitum vides nullum esse. Quod si te aut voces optimatium commovent, aut nonnullorum hominum insolentiam, & jactationem ferre non potes: eligas censeo aliquod oppidum, vacuum a bello, dum hæc decernuntur. quæ cum confeceris *b*): & ego te sapienter fecisse iudicabo, & Cæsarem non offendes.

A R G V-

b) quæ tu cum feceris.

Queritur se Curionis amore, & Appii odio in eas pertractum partes esse, unde multa jam sibi incommoda. Cæsar enim, in bellum Pharsalicum profectus, Romæ Cælium prætorem reliquerat: quod autem non huic, sed Trebonio, res urbanas mandaverat, hic egre ferens, æmulatione turbas dedit, quibus ipse gravius incucurrit malum. Excusat itaque, quod cum Cicerone non profectus fuerit in Græciam ad Pompejum.

COELIVS CICERONI, S.

ERGO me potius in Hispania fuisse tum, quam Formis, cum tu profectus es ad Pompejum? quod utinam ut Appius Claudius in ista parte: C. Curio quojus amicitia me paullatim in hanc perditam causam imposuit. nam mihi sentio bonam mentem iracundia & amore ablatam. Tum tu porro, cum ad te proficiscens noctu Ariminum venissem, dum mihi pacis mandata das ad Cæsarem, & mirificum civem agis, amici officium neglexisti, neque mihi consuluisti. Neque hæc dico, quod diffidam huic causæ: sed, crede mihi, perire satius est, quam hos videre. Quod si timor vestræ crudelitatis non esset, ejecti jam pridem hinc essemus. Nam hic nunc, præter fæneratores paucos, nec homo, nec ordo quisquam est, nisi Pompejanus. Equidem jam effeci, ut maxime plebs, & qui antea noster fuit, populus, vester esset. Cur hoc, inquis? immo i) reliquias expectant. Vos invitos vincere coëgero. irritavi in me Catonem. Vos dormitis: nec hæc adhuc mihi videmini intelligere, quam nos pateamus, & quam firmus imbecilli. Atque hoc nullius præmii spe faciam: sed, quod apud me plurimum solet valere, doloris, atque indignitatis causa. Quid istic facitis? prælium expectatis, quod firmissimum est? Vestras copias non novi. nostri valde depugnare, & facile algere, & esurire consueverunt k).

M. TVL-

i) immo vero reliqua expectata.

k) consueverunt.

D.
126
2. M. TVLLII CICERONIS
EPISTOLARVM

AD
M. TERENTIUM VARRONEM,
ET CETEROS,

LIBER NONVS.

ARGVMENTVM.

Varronis adventum exspectat, ut ex consuetudine ejus non minus, quam ex studiis ac libris, cum quibus in gratiam redierit, solatium doloris petat, quem ex adflicta republica ceperat.

M. T. CICERO M. TERENTIO VARRONI, S. D.

EX his litteris, quas Atticus a te missas mihi legit, quid ageres, & ubi esses, cognovi: quando autem te visuri essemus, nihil sane ex iisdem litteris potui suspicari. In spem tamen venio, appropinquare tuum adventum: qui mihi utinam solatio sit! etsi tot, tantisque rebus urgemur, ut nullam allevationem quisquam non stultissimus sperare debeat: sed tamen aut tu potes me, aut ego te fortasse aliqua re juvare. Scito enim me, postquam in urbem venerim, redisse cum veteribus amicis, id est, cum libris nostris, in gratiam. etsi non idcirco eorum usum dimiseram, quod iis succenserem: sed quod eorum me suppudebat. Videbar enim mihi, cum me in res turbulentissimas infidelissimis sociis demissem, præceptis illorum non satis paruisse. Ignoscunt mihi, revocant in consuetudinem pristinam: teque, quod in eo permanseris, sapienterem, quam me, dicunt fuisse. Quamobrem, quum placatis his utor, videor sperare debere, si te viderim, & ea, quæ premant, & ea, quæ impendeant, me facile transiurum. Quamobrem si in Tusculano, si in Cumano ad te placebit, si (quod minime velim) Romæ: dummodo

do